

TLAČOVÁ SPRÁVA

17. marec 2026

Zomrel filmový producent, režisér, scenárista, dramaturg a pedagóg Marian Urban

Slovenská asociácia producentov v audiovizíi, Slovenská filmová a televízna akadémia, Slovenský filmový ústav a Vysoká škola múzických umení v Bratislave s hlbokým zármutkom prijali správu o náhlom úmrtí filmového producenta, dramaturga, režiséra, scenáristu a vysokoškolského pedagóga Mariana Urbana (16. 11. 1951 – 15. 3. 2026). Marian Urban zomrel vo veku 74 rokov.

Narodil sa v Trenčíne v rodine lekára a po maturite vyštudoval odbor filmová a televízna dramaturgia a scenáristika na VŠMU (1971 – 1976). Od roku 1977 bol zamestnaný ako dramaturg krátkych filmov v Slovenskej filmovej tvorbe Bratislava – Koliba (SFT), kde pôsobil až do roku 1992. S režisérom Deziderom Ursinym v roku 1980 nakrútili dokumentárny film o súrodeneckej dvojici dvoch bačov pod názvom *Sanitrárovci*, ktorý získal osobitnú cenu poroty na prehliadke Arsfilm Kroměříž aj veľkú cenu na festivale Etnofilm Čadca. O dva roky neskôr nakrútili portrét ľudového hudobníka pod názvom *Gajdoš Antalík* (1982), ktorý získal hlavnú cenu na festivale Etnofilm Čadca 1982.

Marian Urban samostatne režíroval dokumentárne filmy *Krátka správa o lietaní* (1983), *Človeče, nehnevaj sa...* (1988), *Krajina po výprasku* (1993), *Na konci cesty* (1993), *Zjavenie* (1993) či *Periská* (1998). S režisérom Jurajom Nvotom nakrútil portrét výtvarníka Alexa Mlynárčika s názvom *Inde* (2018). Dramaturgicky spolupracoval na dokumentárnych filmoch renomovaných režisérov, ako napríklad *Rozvedčík* (réžia Dušan Rapoš, 1982), *Batromijov dom* (réžia Fero Fenič, 1984), *Bez teba* (réžia Peter Hledík, 1985), *Rodáci* (réžia Milan Milo, 1987), *Ticho* (réžia Martin Šulík, 1988), *Stanislav Babinský: život je nekompromisný bumerang* (réžia Ľubomír Štecko, 1990), *Vedľajšie zamestnanie: matka* (réžia Eva Štefankovičová, 1990), *O rakovine a nádeji* (réžia Dezider Ursiny, 1991), *Stanko Mužik* (réžia Ján Oparty, 1993) a mnohé ďalšie.

Je autorom námetu a scenára hraného filmu režiséra Jána Zemana *Citová výchova jednej Daše* (1980). Spolu s Petrom Pišťankom vytvorili scenár hraného filmu *Rivers of Babylon* (1998, réžia Vladimír Balco), ktorého náročný vznik Marian Urban zabezpečil aj ako producent. Film získal Cenu slovenskej filmovej kritiky, osobitné uznanie poroty za filmovú produkciu aj cenu Rudolfa Slobodu za scenár na udeľovaní cien Slovenského filmového zväzu, Únie slovenských televíznych tvorcov a Literárneho fondu za rok 1998. V spolupráci s Petrom Pišťankom vznikol aj film režiséra Juraja Nvotu *Rukojemník* (2014), na ktorom sa Marian Urban tvorivo podieľal ako producent a spoluautor námetu aj scenára.

V roku 1990 bol Marian Urban vymenovaný do funkcie vedúceho dramaturga SFT, o rok neskôr sa stal vedúcim tvorivo-výrobnej skupiny ALEF aj námestníkom SFT pre programovú tvorbu. Od júla do októbra 1992 zastával funkciu riaditeľa Slovenskej filmovej tvorby v Bratislave. Neskôr prešiel do nezávislej filmovej produkcie, stal sa spoluzakladateľom spoločnosti ALEF štúdio (1992) a v roku 1997 založil vlastnú produkčnú spoločnosť, ktorá takmer tri desaťročia aktívne pôsobí v slovenskej audiovizíi, v súčasnosti pod názvom ALEF FILM & MEDIA.

Ako filmový producent sa Marian Urban podieľal na výnimočnom dokumentárnom filme režiséra Dušana Hanáka o vzťahu občana a totalitnej moci *Papierové hlavy* (1995). Film vznikol v koprodukcii piatich krajín ako prvý slovenský dlhometrážny film podporený fondom Rady Európy Eurimages a získal mnohé významné ocenenia (Osobitná cena poroty na MFF Karlovy Vary 1996, Golden Spire na

Zomrel filmový producent, režisér, scenárista, dramaturg a pedagóg Marian Urban

MFF San Francisco 1997, Hlavná cena na MFF Yamagata 1997, Cena slovenskej filmovej kritiky za rok 1997 a cena Igric za rok 1996 pre režiséra Dušana Hanáka). Vďaka producentskej účasti Mariana Urbana na tomto filme sa slovenská kinematografia dostala do kontextu nezávislej filmovej produkcie v Európe.

Ako producent Marian Urban dôsledne uplatňoval prístup tvorivej spolupráce, ktorú najčastejšie realizoval s režisérom Jurajom Nvotom – filmy *Kruté radosti* (2002), *Muzika* (2007, *Slnko v sieti* 2008 v kategóriách: najlepší film, réžia, scenár, strih, zvuk, hudba, výtvarný počin, najlepší ženský herecký výkon vo vedľajšej úlohe a najlepší mužský herecký výkon v hlavnej úlohe), *Rukojemník* (2014), *Johankino tajomstvo* (2015) a hraný televízny seriál pre deti *Kriminálka 5.C* (2019). Vďaka jeho producentskej aktivite vznikli aj filmy Ivana Vojnára *Lesní chodci* (2003), Gejzu Dezorza *Babie leto* (2013), Zdeňka Tyca *Malé oslavy* (2008), Tomáša Weinreba a Petra Kazdu *Já, Olga Hepnarová* (2016), Zdeňka Jiráského *Kryštof* (2021), Magdaleny Łazarkiewicz *Čarodejník Kajtek* (2023), Miloslava Luthera *Spiaci účet* (2024) a Jana Těšitela *Zlatovláska* (2025). Bol slovenským koproducentom filmu režiséra Ondřeja Trojana a scenáristu Petra Jarchovského *Želary* (2003), ktorý získal finálovú nomináciu na cenu Americkej akadémie filmových vied a umení Oscar v kategórii najlepší cudzojazyčný film.

Produkoval aj dokumentárne filmy režiséra Ľubomíra Štecka *Štvorec v kruhu* (2013) a *Drzne a nežne* (2022), seriál *Čarovný svet animovaného filmu* (réžia Rudolf Urc a Marek Urban, 2011) a ďalšie diela. Ako dramaturg spolupracoval na medzinárodne oceňovaných koprodukčných filmoch *OUT* (réžia György Kristóf, 2017) a *Il Boemo* (réžia Petr Václav, 2022) a najnovšie aj na česko-slovenskom filme *Wirbel* (réžia Tomáš Hubáček), ktorý bude mať premiéru na jeseň tohto roka. Posledným rozpracovaným dielom Mariana Urbana zostal scenár pre dokumentárny film o Petrovi Pišťankovi s pracovným názvom *Pišťa*.

Marian Urban bol výnimočne aktívny aj v profesijnom prostredí slovenskej audiovizie. Už v rokoch 1989 – 1990 pôsobil ako predseda novozaloženého združenia Fórum slovenských filmárov, ktoré ako prvé predložilo návrh na zriadenie nezávislého filmového fondu na Slovensku. V roku 2000 sa Marian Urban stal spoluzakladateľom a prezidentom Asociácie slovenských producentov v audiovizii (SAPA). Bol členom Európskej filmovej akadémie, Slovenskej filmovej a televíznej akadémie a Rady riaditeľov medzinárodnej organizácie kolektívnej správy práv audiovizuálnych diel AGICOA. Aktívne pôsobil aj v Audiovizuálnom fonde ako člen jeho odborných komisií. V roku 1987 začal vyučovať na Vysokej škole múzických umení v Bratislave ako odborný asistent dokumentárnej tvorby a od roku 2009 prednášal na Katedre produkcie a distribúcie Filmovej a televíznej fakulty VŠMU. Je aj autorom rozhlasových hier *Starosti s kokavcom* (1979), *Uprostred leta* (1980), *Anonym* (1982) a *Šibnutý Višňa* (1984).

Slovenská kinematografia a filmové umenie strácajú v Marianovi Urbanovi tvorivo aj profesijne mimoriadne aktívnu osobnosť, ktorá dlhodobo prispievala k rozvoju audiovizuálnej kultúry a priemyslu na Slovensku aj v medzinárodnom kontexte.

Češť jeho pamiatke!

[Viac informácií o Marianovi Urbanovi v databáze SK Cinema](#)

[Posledný rozhovor s Marianom Urbanom v online magazíne Filmsk.sk z februára 2026](#)

Slovenský filmový ústav je príspevkovou organizáciou v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR

kontakt: Simona Nôtová, tlačová tajomníčka SFÚ, tel.: +421 2 5710 1542, simona.notova@sfu.sk